

др Воја Марјановић
мр Милутин Ђуричковић

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У ЈАГОДИНИ
Б 821.163.41-93

KNJIŽEVNOST ZA /1

821.09-93(082)

000031903

COBISS ◉

КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ У КЊИЖЕВНОЈ КРИТИЦИ

Књига 1

2007.

ПОЈАМ И ИМЕ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ

При размишљању о питању "Шта је то књижевност за децу?" као један од елемената за одговор треба узети у обзир однос делo-читалац, или, још ближе, како читалац прима дело, посебно читалац-дете, и шта условљава тај пријем. Треба поћи од већ утврђених чињеница да је читаочев (и слушаочев) доживљај дела условљен, с једне стране, психофизичким узрастом читаоца, његовом развијеношћу, и са друге, структуром уметничког остварења, његовим садржајно-изражајним особеностима.

Битно је у овим разматрањима имати на уму да дете, тај врло хетерогени читалац, стар од две до четрнаест или петнаест година, или коју више, доживљава књижевно, а и свако друго уметничко дело, психолошки-хедонистички, са уживањем и наслућивањем. При том, оно има непомућену илузију да се пред његовим очима, пред њиме и око њега одвија једно животно збивање у коме и само учествује. То што у "филму" који се пред њим одиграва и чији је и сам актер, дете види или замишља да види, да осећа и да чини оно и безрезервно доживљава. Та потпуност и стварност илузије у дечјем пријему књиге даје делу извесну власт над читаоцем, која у доживљавању не дозвољава да се развије историјска, социјална и критичка илузија.

Историчност, друштвеност и критичност као компоненте доживљаја јављају се код читалаца или слушалаца богатијег животног искуства, са развијенијом психичком склоношћу ка компарирању и одабирању чињеница са којима се човек сусреће, па самим тим и са већом мером функционалног или навикнутог усмеравања пажње и поступака. Дакле, те особине се јављају код одраслог читаоца. Визија коју уметничко дело изазива и ствара код таквог, да употребимо економистички термин, "конзумента", и поред свег његовог присног прихватања њених премиса, поред уживања и заноса у њој, та визија у процесу настајања, усвајања и ношења подстиче већу или мању активност при провери стварних могућности њенога постојања, њених веза са животном целином, њених социјалних функција и њених односа према појавама и представама сличне или различите врсте. Овај нови, искуствени елеменат који је присутан у свести супротставља се деловању поетске визије као

